EVANGÉLIKUS CSALÁDILAP

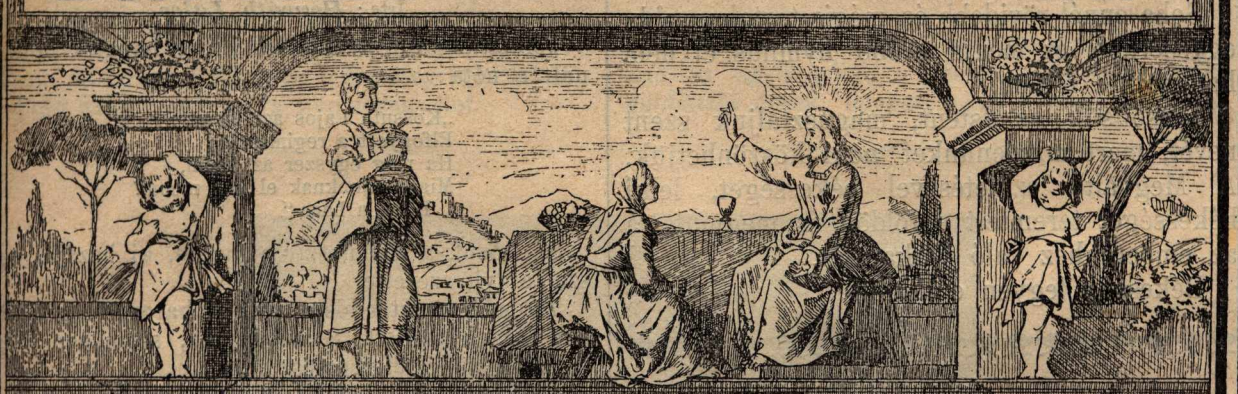

A LUTHER-TÁRSASÁG VALLÁSOS NÉPIES LAPJA.

Megjelenik július és augusztus kivételével minden hó 15-én és 30-án.

Előfizetés díja egy évre 2 korona. A Luther-társaság „Egyházirodalmi Értesítő“ cz. lapjával együtt **4 korona.**

→⁂ **Egyes szám ára 20 fillér.** ⁂←

A hirdetés díja: egy oldal 24 korona, fél oldal 12 kor., negyed old. 6 kor. stb.

Szerkeszti:
BÖNGÉRFI JÁNOS
IX., Knézits-uteza 17. szám.

A Luther-társaság tagjai e lapot ingyen kapják.

Kiadóhivatal: Luther-társaság pénztára, IV., Deák-tér 4. szám, hova az előfizetés és hirdetés díjai küldendők.

A szerkesztőség irószobája: IX., Knézits-u. 17. sz., hova a kéziratokat kell küldeni.

→⁂ **Kéziratokat nem adunk vissza.** ⁂←

Hetedik évfolyam. Budapest, 1901. deczember 25. 8. szám.

Békesség.

(B) Van-e nagyobb kincs e földön a lelki békességnél? Mit ér a pompa, a fény, a vagyon, a világi gazdagság, ha lelkiismereted nem tiszta; ha lelked háborog és békétlenkedik! Házadat elpusztíthatja az árvíz és tűzvész; pénzedet és vagyonodat elvihetik a tolvajok és rablók: de lelked boldogságának, békességének magad vagy az ura.

Mennyei boldogság lesz részed, ha szived tiszta, ha békességre törekszel. Milyen felséges látvány a nyugvó tenger sima tükre, melyet egyetlen hullámocska, egyetlen fodrocska meg nem ingat, meg nem zavar! Háborgó tenger a szived, ha lelkedben indulatok dúlnak. De ma fojts el magadban minden haragot és gyülöletet és tekints Betlehem, a Dávid városa, felé.

A város határán, kinn a mezőn pásztorok hálnak nyájaik mellett. Lelki szemedet függeszd reájok. Nézd, mily édesen szunnyadnak! De ime, megrázkódnak, felrezzennek s az ég felé tekintenek.

Látod az angyalt? Hallod mit mond?

— Ne féljetek, nagy örömet hirdetek néktek, mely az egész népnek öröme lészen. Ma született a Megtartó, ki az Úr Krisztus, a Dávid városában.

Örvendezzünk tehát, mennyei szózat buzdít az örömre. Méltán örülhetünk, hisz ma született a világ Megváltója, a ki a próféta szavai szerint *világosságra* vezérel minket, *örömet* szerez nekünk és *szabadsággal* s *békességgel* ajándékoz meg mindnyájunkat.

A legtisztább érzelmek, mennyei örömök töltsék be keblünket a Megváltó születése napján.

Maradjunk még Betlehemben, ne siessünk el onnét; szent áhitattal figyeljünk.

Ugy-e nem bántuk meg, hogy ide jöttünk? Nézzétek azt a mennyei sokaságot, mely hirtelen fejünk fölött összegyült! Szemetek még soha nem látott ily fényes, csodás jelenséget.

Halljátok azt a kimondhatatlan édes zengeményt, azt a dicső éneket, a minőt emberi ajakról hasztalan lesünk-várunk?

Hogy szól a dal, a dicsőítő ének?

— Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek, e földön békesség és az emberekhez jóakarat!

Soha ennél rövidebb és mégis tartalmasabb, egyszerűbb és mégis szebb hymnus el nem hangzott e földön.

Dicsőítsük az Istent, magasztaljuk szent nevét, mert mindenünket neki köszönhetjük. A Megváltó születésével békességet, lelki békességet teremtett e földön és megmutatta az emberekhez való jóakaratát.

Békesség legyen e földön!

Karácsonykor.

Szent karácsony napja hideg, fagyos télben!
Szövétneket gyujtok keblembe', hogy égjen,
Letünt boldog gyermek-korom emlékére,
Mikor égő vágygyal lestem az órára,
Melyen véget ér a kis szoba homálya,
Megtöri azt fényes angyal érkezése . . .
A küszöböt olyan meghatva léptem át,
Követve jó anyám bátorító szavát.

Ragyogott a fája, karácsony estvének,
Szemeim a fénytől csaknem elveszének . . .
Nem is hamar lepett meg az nap az álom.
Most erről, majd arról szólt jó anyám szava,
*— Feddje is még soká boldog aggkor huva!**
Mennyei Atyáról, a ki a világon
Könyörült s érette szent Fiát leküldte,
Hogy az ember bűnbe ne legyen merülve.

Oh, azóta sokat bejártam országot,
Szomjas lelkem tudás forrására vágyott;
Agg tudósok ajkán lestem a beszédet;
Magam is az Urnak lettem a sáfára:
Ad, de mitsem tágult a tudás határa,
Ma sem birom azt, mi után szivem égett . . .
Jó szülém oktató karácsonyi szava
Minden tudásomnak az éltető sava.

Igen ez a titkok titka: O jött értünk,
Hogy bűn ellen harczot harczolni ne féljünk,
O az Ige, kiben lett teljes váltságunk.
Pásztorok, királyok Bethlehembe térnek
S milliók ajkán zendül buzgó hála ének,
Hogy megbékélt Atyánk gyermekivé váltunk . . .
— Szent karácsony napja hideg, fagyos télben,
De forró hálánknak lángja eget érjen.

Szentesen. ***Petrovics Soma.***

* E költemény mint kedves hagyaték szállt reánk. A költőpap édes anyja még élt, mikor soraiban róla is megemlékezik. Azóta „csak a tél hava szállhat sírjára" — írja meghatva P. S. t. munkatársunk. A költeményen — mint kedves emléken — semmit sem változtattunk. A jó Isten vigasztalja meg t. munkatársunkat s adja vissza mielébb régi munkakedvét. Elköltözött jó anyja pedig nyugodjék békében. *Szerk.*

1848 deczember 25-ike.

— Történeti rajz. —

Írta: ***Horváth Lajos.***

„Muzsika szól, verbuválnak", s hangzik mindenütt a nóta:

„Kossuth Lajos azt izente:
Elfogyott a regimentje;
Ha még egyszer azt izeni,
Mindnyájunknak el kell menni.
Éljen a haza."

S elment, a kiben szív volt; el, ki hazáját egy szemernyit szerette.

Tizennégy esztendős gyerek ott harczolt a galambősz öregek mellett. Szivében tűz, szemében láng, ez mind a németet emésztette.

„Fel, Isten nevében, ti a nép milliói! Velünk a jó ügy, igazság; velünk az Isten!!!"

Mint a gomba, úgy termett a honvéd.

Az öreg Csapó Márton három fiával állt be katonának; fia, Matyi, a mátkáját hagyta el kincses Kolozsvárban. Bem alá kerültek mind a négyen, s az öreg „jó apó" megbecsülte őket, ott voltak mindig, a hol legnagyobb volt a vész.

A híres vezér épen Kolozsvár elfoglalására készült, útjában mindenütt paskolta a „mócz"-ot (oláh), ép úgy a németet. Urbán, az osztrák vezér, kitért az útjából s a császári had Kolozsvárig mutogatta hátát.

Deczember 24-én este a sereg Szamosujvárra érkezett, hol meghált.

Egyik előőrse a négy Csapó volt, kik hamarjában egy kis kunyhót tákoltak össze a hegyoldalban, hogy legalább egy kis helyen meghúzódhassanak.

— Czudar idő — mondja az öreg a fiatalabbaknak — csak legalább ez a fagyos szél ne csapkodná az ember képébe a havat. Pokoli a sötétség is. Alig látni tíz lépésnyire. No, hiszen szépen megkerülhet minket az a bárányбőrbe bujt oláhcsorda. De majd teszünk róla! — Te meg minek gubbasztasz úgy, Matyi, mintha az orrod vére folyna!

A megszólított egyet vont a vállán, ez volt a felelete.

— Ne bántsa, édes apám, csak a teste van itt, a szive meg Kolozsvárott.

— A haza legyen most az eszedben, ne a mátkád. A mátkádat megtalálod máskor is, de a hazádra, ha elvész, sehol se találsz.

— Szeretem a hazámat, folyt érte a vérem; de a szivem a mátkámért vérzik. Behegedt a másik seb, de ez sajog, ez fáj. Ma ezt is meggyógyítja Annuskám karja, ma még nála leszek!

— Nála ám, ha előbb német vérben fürödsz s meg nem lékel a mócz; de az őrsöt — míg én élek — itt nem hagyod! Felesküdtél a zászlóra, ez legyen a mátkád!

A belső harcz heve kiült a fiú arczára, erős küzdelmet vívott benne a szerelem meg a hazaszeretet.

Az utóbbié maradt a győzelem; ott maradt az őrsön.

Még nem is hajnallik, útban már a hős had. A mennyire lehet, csendben halad a csapat. Pedig ugyancsak próbára teszi türelmét a süppedős hó; majd meg az ágyú akad el. Neki vetett vállal ezen is segít. Csak egy jelszót ismer és ez: „Előre“. Hogyne menne, ha fáradt is, hisz útja a dicsőség útja. Inkább a dicső halál, semhogy a nyomorult élet.

Ennek az elfoglalását bízta Bem apó Csapóra, s jó 80 székely indul a parancsra.

Mikor közel érnek a malomhoz, még hallják a tivornyázók dalát.

— No, ezek is nótával mennek a másvilágra — szól az egyik góbé, s menten neki esik a künn gubbasztó őrnek, leteperi s egy pillanat alatt láng-

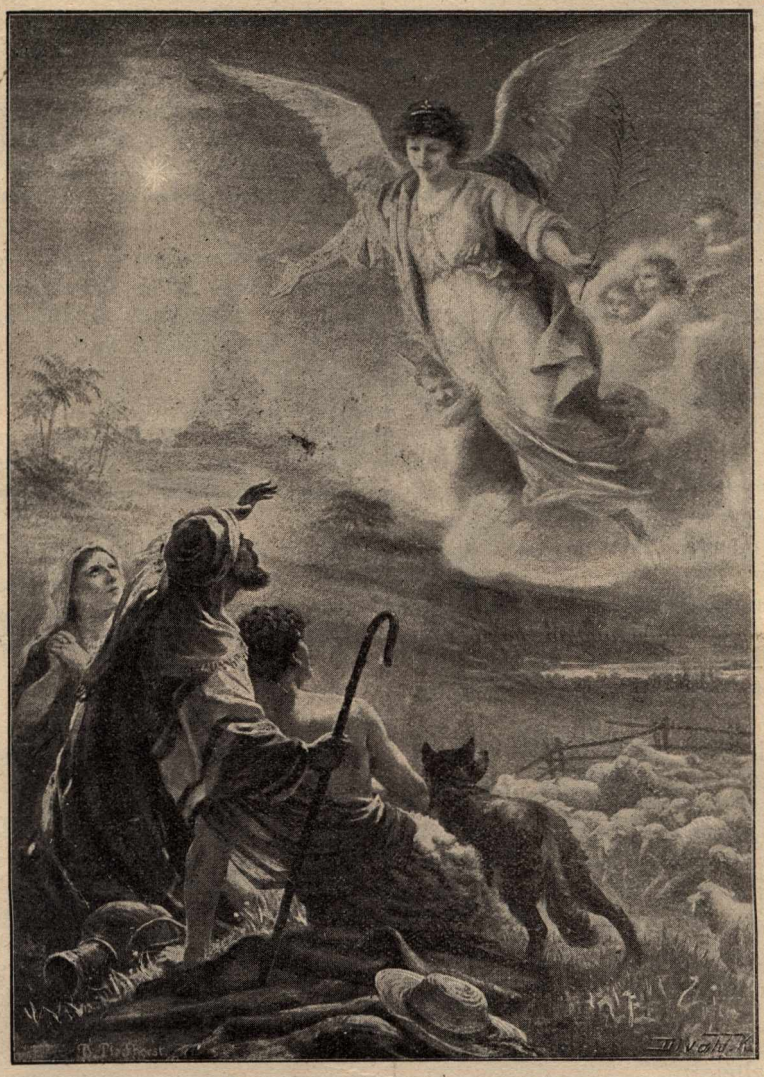

«Békesség legyen e földön!»

De menetközben a vezérhez gyors hírvivő vágtat; meglassul a sereg, Bem meg intézkedik.

Alig félórányira a hegyháton túl már Kolozsvár látszik.

Egy kisebb csapat megkerüli észrevétlen az ellenség előőrsét; rövid tusa után fogoly egytől-egyig.

Bem magához inti az öreg Csapót s tudtára adatja, mi a dolga.

Vagy 100 főnyi csapattal rakatta meg Vardener tábornok azt a kis malmot, mely a cserjés szélén elnyujtózkodva, hátát egy 50 láb magas sziklafalnak támasztotta.

ban az egész ház. A kitódulókat puska, kard fogadja; egy se ment el hírmondónak.

Ugyancsak kitöltötte rajtuk Matyi a bosszúját, csakúgy liheg, mikor mentéje ujjával letörli homlokát. Még meg sem pihenhet a kis csapat, sebes vágtatva jönnek a dragonyosok.

— Szuronyt szegezz és előre! — hangzik a vezényszó. Felhallatszik a nóta is:

„Fel, fel, vitézek a csatára,
A szent szabadság oltalmára,
Édes hazánkért ősi vérünk
Ontjuk, hullatjuk,
Nagy bátran, míg élünk.“

Megkezdődik az ádáz tusa.

Matyi legelől, kardja osztja a keserű halált. Mint a haragos förgeteg, úgy támad a honvéd.

Piros vére, ha hull a mentére, ráfogja: „az orra vére.“

Csak előre! és előre!

Bömböl az ágyú, ritkul az ellen. Egy hős székely gyerek, még csak 14 éves, már is tűzmester, céloz, lő s a dragonyos kapitány lovastúl a hóban. Felugrik a gyerek, ujjong örömében, átöleli az ágyúját, megcsókolja: „Jól viselted magad, édes apám!“

Kolozsvár lakói nem tudják mire vélni az ágyúzást; nem tudják, barát vagy ellenség. Szokatlan lótás-futás mindenütt; a móczot sejtik a nyakukon.

Az utczákon pörög a dob, harsog a trombita, távolról meg fegyver ropog, dörög az ágyú.

A templomokból és magános házakból kihallatszik egy-egy akkordja a szent éneknek:

„Erős vár a mi Istenünk!“

Majd nagyobb lesz a zavar, az arczokon vérfagyasztó ijedség ül; Vardener serege idestova kapkod, lovassága fel-alá nyargal. Hírvivők száguldanak minden irányban. Végre hanyatt-homlok fut a sereg vezérestül.

Jönnek a honvédek! Itt van Bem apó! — adja tovább egyik a másiknak. Mint a felhőtlen ég, olyan lett egyszerre a lakosság képe.

Pár pillanat alatt magyar zászlót lenget a szél majd mindegyik házon.

Bem apó lett az úr szent karácsony napján kincses Kolozsváron.

Óh, de hogy fogadták?!

Virágokat szórtak az útjára. Boldog volt, ki láthatta a mesés öreget.

De, ím egy haldoklót visz három székely honvéd. Egy öregebb honvéd szótlan követi. Özvegy Döménét keresik.

Tisztelettel félreáll útjokból az előbb még éljenző tömeg, leveszi kalapját; a bajtársak tisztelegnek neki. A szemekbe köny lopódzik, egy-egy sóhaj kiséri, a merre mennek. Isten nyugosztalja!

Itt van a ház, kinyílik a kis ajtó, csöndesen beviszik. A pitvarajtóban egy gyászba öltözött leány áll, szemében ijedség, az arczán fájdalom. A mint a magyar nemzeti zászló takarója föllebben, rémes sikoltással rogy le melléje:

Matyi!! . . .

Az üvegesedő szemek még egyszer felnyilnak, ajka alig hallhatóan suttog:

— Megfogadtam . . . eljöttem hozzád . . .

S ezzel bezárult szeme, ajaka örökre.

Az öreg Csapónak most ered meg könyje, letérdel és imádkozik.

Egy vitéz honvéddel kevesebb, s egy örökös menyasszonynyal több lett a hazában.

Szent karácsony napján,

Szent karácsony napján mennybeli angyalok,
Jertek le a földre, szálljatok, . . . szálljatok . . .
Hirdessétek szerte az egész világon:
„Ma született az Úr, hogy megtartson, áldjon!“

A kicsiny kunyhókat el ne kerüljétek,
E nap örömhirét nekik megvigyétek:
„A ki ma született, a bajt, nyomort látja,
Ő a szegényeknek vigasza, barátja.“

Térjetek be oda, hol sir özvegy, árva,
Hadd szünjön a nehéz panaszoknak árja,
Mondjátok: „hogy Jézus meggyőzte a halált,
Kedvestek a mennyben otthont, üdvöt talált.“

Hol látjátok égni a gyülölség lángját,
Lengessétek ott a béke olajágát,
A ma születettnek nevében mondjátok:
„Ki titeket átkoz, még azt is áldjátok“.

A hol a bűnösök könyeiket ontva
Igaz bűnbánattal borulnak a porba,
Biztassátok őket: „azért jött Jézusunk,
Hogy szent vére árán menyországba jussunk“.

Szent karácsony napján mennybeli angyalok,
Jertek le a földre, szálljatok, . . . szálljatok . . .
Angyali ajkakon zendüljön ez ének:
„Dicsőség a menny s föld örök Istenének!“

Nagy Lajos
szentantalfalvi lelkész.

Gabonaszemek az életnek kenyeréhez.

(Vége.)

— Én voltam a gyilkos, tisztelendő uram . . . Azt gondoltam, soha senki se tudhatja azt meg. Elhiszi mindenki; a mint látszik, el is hitték, hogy véletlenül elsült puskája okozta halálát. Leányomat gazdagon kiházasítom és boldoggá teszem. Én pedig elviszem a titkot magammal a föld alá. Nehéz napjaim voltak és kínos éjszakáim, de azt gondoltam, majd csak elmúlik ez is idővel. De leányom a gazdag férj mellett napról-napra sorvadt, nem szólt róla soha, hanem én tudtam, hogy a Jóska után szakad a szive szegénynek. Alig két év mulva eltemettük. Szivesen mentem volna vele a sírba, mert attól fogva még iszonyúbban szenvedtem. Százszor is elhatároztam, hogy följelentem magamat, de szégyeltem a falubeliek előtt. Eszembe jutott szenvedéseim között, a mit még az iskolában tanultam s a tisztelendő úrtól is hallottam, Isten tudja, hányszor, hogy a ki megbánja bűnét, annak az Isten is megbocsát. Buzgó szívvel könyörögtem Istenhez, hogy bocsássa meg bűnömet; meggyóntam, s úgy tetszett, hogy meg is szabadultam kínos terhemtől

Emlékeztem e szavaknál is, hogy egyízben a közgyónás alkalmával Bókkon Gergely feltünően meghatott arczczal fogadta kezemből a szent vacsorát. Mintha könyeket is láttam volna szemében.

— Egyszer azonban — folytatá tovább töredelmes vallomását — a mikor az Ambrus István komámmal, meg a Berta Mihály szomszéddal együtt szénagyűjteni mentünk, ott a forgóhídjánál, — mert emlékszik a tisztelendő úr, ott történt a szegény Jóska halálesete — az utánunk jövő szolgagyerekek közül mintha egyik azt mondta volna, hogy: „Ha ez a hársfa beszélni tudna!“ Mi a szomszédommal meg a komámmal nagy beszédben voltunk, ezek talán nem is hallották, de talán én se hallottam jól; hanem azóta mint a kisértet üldöz, hogy a falu népe alkalmasint gyanakodik reám, s csak szemembe nem mondja senki.

Pásztorok, királyok Bethlehembe térnek.

— Az bizony úgy lehet, Bókkon Gergely uram! — szóltam hirtelen — ő pedig folytatá:

— Azóta nincs nyugtom; valahányszor egy zsandárt látok, összeszorul a szivem; azt gondolom, engem keresnek. Aztán mikor egyszer a községházánál épen a forgóhídjának a helyrehozása került szóba, a mihez én megajánlottam, hogy a követ

télen át meghordatom: a Szendi Gábor, a kiről tudja tisztelendő uram, hogy ellenkezni szeret mindenben, sok beszéd és vita után azt mondta végre, hogy ő épen nem tartja szükségesnek a híd javítását, ő nem farizeus. Ez a szó úgy átjárta egész testemet, mintha homlokon ütöttek volna, pedig talán nem is reám czélzott azzal a szóval. Megrémültem, s attól fogva úgy tetszett, mintha valaki mindig azt kiáltaná utánam: farizeus! Föltettem magamban, hogy jóltevője leszek az egész falunak, áldozok mindenre, a mi csak szóba kerül, s jótékonysággal feledtetem el a multat s megnyugtatom lelkemet. Kerestem az alkalmat, hogy adakozhassak. Mikor a tisztelendő úr a templom kijavítását hozta szóba, én annak úgy örültem, hogy szerettem volna a tisztelendő úrnak kezet csókolni. Azt gondoltam, itt az alkalom, hogy nagy bűnöm tartozását lerójjam. Rab nem várja nehezebben szabadulása óráját, mint én azt a tegnapi napot. Odaálltam az eperfa alá s vártam az én harangom megkondulását; azt hittem, az a liang száműzi keblemből a kínzó kisértetet. Úgy is volt. Éreztem, hogy a harangok zúgása menny felé emeli lelkemet, mikor egyszerre valaki felém kiáltja — vagy talán csak úgy tetszett, mintha kiáltotta volna: „farizeus“, és a mint e szó fülembe csendült, forgott velem a világ! Nem tudok szabadulni tehát a kárhozattól; nem tudok megnyugodni a miatt, hogy a világ szemben becsületes embernek tart, hátam mögött pedig bizonyosan úgy beszélnek rólam, mint gonosztevőről. Azért jöttem, lelki atyám, hogy megkérdezzem: igaz-e hát, hogy van bűnbocsánat, s mitevő legyek, hogy azt elnyerhessem?

Meghatottan néztem a kezeit tördelő alakot. Olyan igazi vágyakozás volt az arczában kifejezve.

— Van, kedves atyámfia, kétségkívül van. A Jézus tanított erre bennünket, pedig az ő beszédei nem mulnak el soha. De a megigazulásnak még egyéb felétele is vagyon, mint a megbánás és a jócselekedetek. Azt mondja az Úr Jézus: „Ha a te ajándékodat az oltárhoz akarod vinni és ott megemlékezel arról, hogy a te atyádfiának valami panasza van ellened: hagyd ott az oltár előtt a te ajándékodat és menj el, békélj meg először atyádfiával és azután eljövén, úgy vigyed fel a te ajándékodat“. Gergely uram ellen is panasza van a falunak, habár azt nyiltan senki se mondja, mert nem tudja senki, de sejti; azt tudniillik, hogy bűnét eltitkolva, úgyszólván kilopta magát a büntető igazság keze alól. Pedig mikor az Ur Jézus azt mondja, hogy adjátok meg a császárnak, a mi a császáré, és mikor Pál apostol arra int, hogy minden lélek a felső hatalmasságnak engedelmes legyen (Róm. XIII; 1.), ez alatt az adó alatt, ezen engedelmesség alatt azt is kell érteni, hogy ha bűnt követtél el, az államhatalom törvényes igazságszolgáltatásának vesd alá magadat.

— Hogyan gondolja ezt, tisztelendő uram?

— Úgy, hogy elmegy a bíróhoz s az előtt is elmondja, a mit nekem elmondott s keresztyéni alázattal viseli el a büntetést, mit a biró törvényeink szerint kiszab.

— Az Istenért, az lehetetlen!

— Nem lehetetlen, hanem elkerülhetlen kötelesség.

— Az tartja bennem még a lelket, hogy a falubeliek előtt még van egy kis becsületem; ha még ezt is el kell vesztenem, úgy vége mindennek.

— De ez a becsület hamis arany, álpénz, nem maradandó, nem olyan jószág, melyet sem a rozsda, sem a moly meg nem emészt. Mulandó kincs az, mint a gazdagság, s bátyám mégis úgy ragaszkodik hozzá, mint az a példabeszédbeli gazdag, kiről megjegyezte Jézus, hogy mily nehéz neki bejutni a mennyországba. Ez az ő vagyonáról, Bókkon uram pedig a kevélységről nem tud lemondani; pedig tudja, hogy a miben kevélykedik, értéktelen jószág. Krisztus urunk jóltevője volt az egész emberiségnek, s álnokság az ő szájában nem találtatott: mégsem menekült a hatóság kezei alól, alázatos szívvel meghajolt birái előtt, pedig ezek nem tudták, mit cselekesznek. Bókkon uram pedig egy rettenetes bűn emlékét hordozza keblében; becsületét emlegeti; ezt a törékeny, mulékony jószágot, mely egy kis napsugár előtt szétolvad; ámítja e hamis pénzzel a világot és így naponta újra és újra vétkezik, folytonosan bűnben él. Hogyan nyugodhatnék így meg a lelkiismerete? Nem elég az, hogy előttem kitárta szivét; meg kell magát aláznia a világ előtt, mint az Úr Jézus; meg kell halni egészen a bűnös embernek, hogy feltámadhasson.

— Szörnyű penitenczia, tisztelendő uram!

— Szörnyű volt a bűntett! — válaszoltam határozottan.

— Igen, nem szólok többet, engedelmeskedem; levetek rólam mindent, a mi hamis. Nem törődöm vele, mit mond a világ. Csak Istenem előtt álljak tisztán, csak lelkem nyugalmát nyerjem vissza. Mert ez a kín elviselhetlen: farizeus, farizeus! Istenem, milyen jó lesz, ha ezt a hangot nem hallom többé. Köszönöm, tisztelendő uram, kegyes jóakaratát. Isten áldja meg!

— Isten legyen vele, Gergely gazda!

Másnap az én emberem csakugyan elment a bíróhoz s ezzel együtt behajtatott a székvárosba. A bíróság tekintetbe vette az enyhítő körülményeket, a bűnös őszinte vallomását s igaz bánatot tanusító életét az eset óta, s a legenyhébb büntetést szabta ki reá.

Gyakran meglátogattam börtönében. Láttam, hogy abban a szilárd hitben, hogy teljes megigazulás lesz szenvedésének jutalma, oly nyugodtan tűrte rabságát, mint súlyos beteg a gyógykezelés kellemetlenségeit, mely után egész bizalommal várja egészsége visszatértét.

Mikor közeledett a szabadulás napja, igyekeztem híveimet előkészíteni, hogy olyan szívvel fogadják, a hogyan az igazán megtértet fogadni kell. Egyik vasárnapi beszédemben a bűnös asszony történetét választván alapigéül (Ján. VIII, 1—11.), erősen hangsúlyoztam Jézus szavait: „A ki ti közületek bűn nélkül való, az vessen először követ reá!“ Azonkívül, a kikről tudtam, hogy erkölcseikre kevélyek — mert mindenütt vannak ilyen emberek — azokat négyszemközt intettem, hogy a megigazult embernek a mult bűneit szemére hányni nem sza-

bad. Közvetlen Bókkon Gergely hazaérkezése előtti vasárnapon pedig a tékozló fiúról beszélvén (Luk. 15.), figyelmeztettem híveimet, hogy örüljetek én velem, mert az én fiam meghalt, de feltámadott; elveszett, de megtaláltatott.

A falu megérté szavaimat. Tudtommal sohasem éreztették megtért bűnösömmel, hogy valaha börtön lakója volt. Bókkon Gergely pedig újjászületett, nyugodt, derült kedélyű s szive mélyéig vallásos lelkületű emberré lett. Tisztelte, szerette mindenki; nemsokára kurátorrá választották s e hivatalát buzgón, lelkiismeretesen folytatta haláláig. Azon esztendő tavaszán halt meg súlyos benső bajban, a mikor engem ide megválasztottak.

Ezt a történetet azért beszéltem el, kedves atyámfiai, mert szembetünik ebből, hogy a lelkiismeret az ember gondolatainak és tetteinek kérlelhetetlen bírája. Nagy tévedésben vannak tehát azok, kik elkövetett bűneik folytán e birót némi kegyeskedésekkel és áldozatokkal hiszik kiengesztelhetni. Bűnös úton szereztél ezer koronát, imádkozzál, légy kegyes ember a világ előtt, áldozz néhány száz koronát jótékony czélra; vagy ha még ez sem volna elég, valljad meg bűnödet egy bizalmas ember előtt, ki felől meg vagy győződve, hogy a titkot nem adja tovább, s ezzel rendbe hoztál mindent s elég jó üzletet csináltál.

Nem úgy, keresztyén híveim, a lelkiismeret nyugalma sokkal becsesebb kincs, hogysem ahhoz ily olcsón, ily könnyű módon lehetne jutni. Azért van mostanában oly sok elégedetlen szív, mivel számosan tévelyegnek ebben a hitben. Nem úgy, atyámfiai; a lelkiismeret igaz biró, kinek börtönéből ki nem szabadulsz, mígnem megfizetsz mind egy fillérig (Máté 5; 26.). Meg kell törni, meg kell alázni a szivet; ha felebarátod ellen vétettél, felebarátod előtt; ha a társadalom ellen követtél el bűnt, a társadalom előtt; ha önmagad iránti kötelességedet szegted meg, önmagad előtt és mindenkor Isten előtt töredelmes szívvel meghajolnod s béketüréssel elviselni a büntetést, melyet a bűn maga után von. Meg kell halni szivedben, méltó büntetés súlya alatt a gonosz léleknek, mely téged bűnre csábított; csak akkor lehetséges, hogy az Úr Jézus tanítása szerint feltámadjál s kievezhess a valódi megigazulásnak, a lelkiismeret teljes nyugalmának boldogító révpartjára.

Isten velünk, keresztyén híveim. Jó éjszakát!

Sass János.

Nagy Márton esete.

Elbeszélés. (Folytatás.)

III. «Istenfélelemből és jámborságból nem lehet megélni!»

Hire futott a faluba, hogy a Nagy Pista is megjött már a katonaságtól; innen is, onnan is összeálltak a nénémasszonyék beszélgetni; mert épen esős nap volt, otthon kellett, hogy maradjon az egész falu.

— No iszen lesz most a Nagy Mártonéknál! — vélte az egyik, lesz, a mi lesz!

— Elhiszem azt, mondta rá a másik, már haraggal ment el a Pista, s az apja azóta nem békült ki Máté Borissal.

— Kényes a lelkem, szólt bele a harmadik; nem akarta, hogy a tisztes Határos uram kösse be a fejét.

— De nem ám, szólt bele ismét az egyik, mert a Nagy Pistára várt.

Így folyt a tere-fere, a szóbeszéd, az egész falu csak Nagy Mártonék, meg a Máté Boris dolgát beszélte, forgatta, csavargatta ide-oda.

Nagy Mártonéknál nem is ment minden úgy, a hogy kellett volna. Mióta az Istenben boldogult nagyasszony elköltözött, megváltozott minden. A Marczi fiú hazajött a katonaságtól, a Pista meg elment; de mielőtt elment volna, megmondta az édes atyjának, hogy rá ugyan Bedőék ne számítsanak, mert ő nem veszi el úgy sem a Juliskát, Máté Boris lesz az ő felesége. No iszen csak az kellett Nagy Mártonnak; majd az ő családjába tolakodik ilyen koldus, sehonnai! Erre meg Pista fortyant fel, hogy Boris nem sehonnai; becsületes, tisztességes leány. Szó szót adott, úgy összejött a két kemény természet, hogy Pista úgy is ment el, a nélkül hogy kibékültek volna; nem volt ott már az áldott jó Erzsi asszony, hogy villámhárítónak álljon férje és fia közé.

Csak Boristól bucsúzott el érzékenyen Pista; újra meg újra megfogadtatta vele, hogy megvárja, a mit ő nagy könyhullatások között meg is igért; de a szíve olyan nehéz volt, mintha nagy kő nyomná; mert maga sem tudta, jól cselekedett-e?

Farsangban aztán megtartották Nagy Marczi és Bedő Judit lakodalmát. Addig csak ment valahogy a Boris dolga, de a mióta az új menyecske beköltözött, sehogy sem volt már maradása. Márton gazda addig is szótlan, mogorva volt, de Borisnak nem szólt egy rossz szót sem. Csakhogy az új menyecske folyton piszkálta a dolgot, neki nagy szálka volt a szemében Boris, mindig gáncsoskodott, folyton szította a haragot Márton gazda lelkében, a mikor aztán Máté Boris semmi áron sem akart Határos uramhoz menni, és minden rábeszélés mellett is keményen tartotta magát, kitört a harag a menyecskéből.

— Nem kell ám a Határos uram, mert a Pistára vársz, a kinek elbolondítottad a fejét, de a míg én ez alatt a födél alatt vagyok, nem leszel itt te a második menyecske!

— De nem ám — szólalt meg Márton gazda, a ki épen arra lépett a szobába, azt én is mondom. Ha nem akarsz Határos uramhoz menni, nincs helyed a háznál; amúgy megbecsüllek és kitartom a lakodalmadat is!

Máté Boris csak elsírta magát, és összeszedte a kis holmiját, elment a kántor úrékhoz szolgálni, a hová már régen hívta a kántorné asszony, a ki ismerte az ő szomorú sorsát, és jámbor, szelid természetét.

Itt is maradt aztán majdnem három éven át; dolgozott szorgalmasan, nem is látták másutt a

falubeliek, csak vasárnap délutánonként a templomban, a hol oly buzgón imádkozott: segítse meg őt a mennybeli Úr Isten, hogy hűséges maradhasson Pistájához és még se lehessen reá nehéz szive Márton gazdának.

Mikor aztán Pista hazajött, megint csak elkezdődött a harag és egyenetlenkedés. Pista nem akart engedni; de Márton gazda sem; mint két kemény kőszikla, úgy álltak egymással szemben. Végre a tisztelendő úr is beleavatkozott a dologba a Pista kérésére, és egyszer templom után behívta Márton gazdát magához és előhozta neki a fiatalok dolgát. Elmondta, milyen jámbor, istenfélő személy Boris, ne ellenezze hát a házasságot, ha Pista olyan nagyon köti reá magát.

— Pusztán jámborságból, istenfélelemből nem lehet megélni, tisztelendő uram, vetette oda gőgösen Márton gazda.

— Ej-ej, nagy uram, dorgálódzott a tisztelendő úr, már miféle beszédek ezek? Tudja-e, mit mond az írás: „Isten velünk, ki ellenünk"; vagy, hogy: „Van-e a földnek olyan gazdagsága, mint az Úr Istennek félelme és szeretete".

Addig-addig beszélt a tisztelendő úr, míg végre valahogy kicsinálta azt, hogy Márton gazda odaadja a kisebbik tanyáját Pistának; de se a menyéről, se a lakdalomról semmit sem akar tudni.

Bizony ez kevés volt, mert a fődolog: az apai áldás hiányzott az esküvőről. Szegény Máté Boris annyit sírt a lakodalma napján; Pistának is nehéz volt a szive; még a bátyja, meg az ángya sem jöttek el a lakodalomra!

— No, még az kellene — szólt kevélyen Bedő Judit — hogy én mennék el arra a lakzira, no hiszen el is mondanám az istenáldást, de nem köszönné meg az a sehonnai Máté Borcsa!

Ki is költözött a fiatal pár a tanyára és megkezdték egyszerű, munkás életüket, a mely kölcsönös szeretetben és egyetértésben folyt csendesen tovább.

IV. Márton gazda öregsége.

Az idő csendesen folydogált tovább és vitte magával a lepergő éveket. A faluban is sokan kidőltek, mint korhadt fák az erdőben; a fiatalok megöregedtek, a gyerekekből emberek lettek. Márton gazda is az öreg sorba jutott már, haja megderesedett és egy-két év alatt nagyon összeesett. Ittott rebesgették a faluban, miért öregedett meg olyan egyszerre Márton gazda, mikor olyan sokáig jól tartotta magát: nincs nekik sem egészen rendben a szénájok, mondogatták a falubeliek a nagy porta felé mutatva; de nem is volt. A gazdagság csak megvan, de nincs benn béke és nyugalom, a mióta a büszk Bedő Judit került a házba. Először a Máté Borist marta ki onnan; de ezután sem volt soha békességben a rossz természete. Hiába próbálgatta Boris kibékíteni az urát Márton gazdával. Csak Pista hajlott a szép szóra, a sok könyörgésre.

— Látod, lelkem — mondogatta Boris — én nem leszek addig nyugodt, míg miattam haragban vagy az édes apáddal, a jó Isten áldását sem merem kérni, ha ilyen bűnösnek érzem magamat.

— Megteszem — igérte Pista a menyecskének — megteszem a te kedvedért, pedig épen te miattad nem szabadna általlépnem az apám küszöbét.

— Édes Pistám, ő a korosabb, te vagy a fia; neked kell megalázkodni!

— Ha ő a korosabb, neki kell békeszeretőbbnek, nyugodtabbnak lenni!

De mégis megpróbálta a sok nógatásra Pista a békülést; csakhogy nagyon nehezen ment az. Ott volt Judit, a ki Márton gazdának mindig tudott valami rosszat mondani a Pistáék felől. Szeliden, szendén mondta, mint a milyennek Márton gazda előtt mindig szeretett mutatkozni. Hogy hiszen ő nem is hinné el, mások mondják ezt meg azt róla, hogy a jó Márton gazda ellen beszél sok rosszat a Boris; és itt Boris sírni kezdett; tudta, hogy ezzel legjobban felingerli az öreget Pista és Boris ellen. És a méreg hatott is, az öreg Márton gazda hallani sem akart a békülésről.

És aztán évről-évre nehezebben ment a békülés. A neheztelés és a harag évek folytán még növekedett Márton gazda szivében; sírásával, tettetett jóságával táplálgatta, élesztgette azt Judit mindig, úgy hogy Márton gazda szivébe egészen belevette magát a harag; hiába kerülgette őt a Pista, röviden kiadta neki az utat:

— A jussodat megkaptad, többet nem akarok rólatok tudni, a többi a Marczié úgyis!

— Pedig épen az a juss kellene nekik, agyarkodott Judit — és szende, szelíd arczával résztvevően nézett az öregre — azért járnak az apámuram után, mert többet is akarnak; no hiszen, ha egyszer lehunyja a szemét apámuram, hogy fognak azok perlekedni a jussért!...

— De nem fognak — mondta rá Márton gazda — arról majd én teszek.

Ezt akarta épen a menyecske, ezt kerülgette már régen.

— De hiába hagy írást, apámuram — folytatta — mert ők azért mégis perelhetik a jussot. Szegény, szegény, jó apám! És ismét sírni kezdett Judit...

Ennyiben maradt volna a dolog; de Judit nem hagyta csak abban; folyton duruzsolt a férjének, miért nem veszi már rá az öreget, hogy irasson rájok mindent, mert még egyszer ki talál békülni a Pistáékkal; azok nagyon járnak ám utána, akkor pedig Isten hozzád, fele juss. Az öreget meg tettetett szendeségével hálózta be egészen.

Körülvették az öreget, annyit beszéltek neki, a míg levették a lábáról. Minden vagyonát rájok iratta; csak a kis tanyai birtok maradt a Pistáé, a mi csak egy igen csekély részét tette a Nagy Márton birtokának.

Hej, de megváltozott azután a világ Nagy Márton körül! Lassankint azt kezdte észrevenni, hogy ő már semmi itt a háznál; szavait még a cseléd is csak úgy félvállról fogadta, nemhogy a fia és a menye hallgattak volna rá.

— Nem ért ahhoz már az öreg ember — szólt félvállról a menyecske, ha ez valamiben rendelkezni akart.

És a keményfejű Márton gazda szónélkül lenyelte az ilyen beszédet; megöregedett egypár év alatt

nagyon és csak akkor húzta ki egy kicsit a derekát, ha valaki kérdezősködött:

— Hogy vannak, mint vannak, nagy uram?

— Nagyon jól; a fiatalok leveszik a vállamról a gondot; most egész nyugodtan élek . . .

Levették bizony, nagyon is le! Csendesen álldogál Márton gazda a hátulsó kiskamrában, a hova a menyecske kiköltöztette, mivelhogy nem férnek el a gyerekek. Ráérne még jobban, mint annakelőtte a templomba eljárni, de mégsem megy . . . valahogy nagyon megkopott a kék mándli, újat kellene csináltatni; csináltatnának is szivesen a gyerekek, gondolja Márton gazda, de az ördög vígye el, nem volt olyan jó az aratás az idén. A multkoriban példálózgatott is új kékbeli ruhára Márton gazda. De a menyecske mindjárt rákezdte:

— Nekem is kéne egy új rázsa-szoknya, selyemkendőm is kopott már, szinte szégyellek vele kimenni; a gyerekeknek is kell egy-két öltöző; de honnan, mikor nem ütött be jól a búza; szalmára csak elég volt, de szemre nagyon rosszul fizetett.

Márton gazda röstelkedve hallgatott el. És azóta már sok idő elmult, de a kék mándli még mindig a régi és Márton gazda mindegyre csendesebb lett, csak mintha belül őrölte volna valami, mint a szú a fát.

Néha még feltámadt benne a régi virtus és mennydörögve szólt oda a fiának vagy a menyének; de hamar letorkolták:

— Kend már nem dolgozik, kend már hallgasson, örüljön, ha békességben lehet — nyelvelt a menyecske.

— Ugyan hagyjon már békét, apám — szólt rosszkedvűen a fia, — ha már egyszer ránk iratta a földet, hagyja, hogy úgy cselekedjünk vele, a hogy nekünk tetszik.

És az öreg, a kemény nyakú Nagy Márton, elhallgatott. Olyan tehetetlennek érezte magát, a mióta a földet kihúzták a lába alól. Akkor, haragjában, csak bosszúra gondolt, hogy fiatalabb fiát kitudja az örökségből; de nem jutott eszébe, micsoda következései lehetnek e tettének saját magára nézve. Hej, megbánta már ezerszer, hogy így tett; de még ebben is Máté Borist hibáztatta, őt okolta mindenért, s még erősebb haraggal gondolt rájok, a mint helyzete hovatovább türhetetlenebb lett. Mert jól esik ám bajainkban és szenvedéseinkért másvalakit tenni felelőssé. s ezzel elhallgattatni a felfeltámadó önvádat. Márton gazda is úgy gondolta, hogy tisztán Máté Boris az oka minden nyomorúságának. Ha télen a széthasadt kamara ajtaján besivított a hideg szél; ha elfogyott a dohány, restelt kérni a menyecskétől dohányra valót, mert a fiánál úgysem volt soha a ládafiának a kulcsa; hiszen néha adott a menyecske, már csak odaadta azt az egy hatost; de olyan gyilkos tekintetet vetett az öregre, hogy biz annak keserűen ízlett az a dohány. Hej, Máté Boris, Máté Boris, dohogta magában, a mint már az utolsó pipa dohányát szívta és keservesen vágta földhöz az üres, kiégett pipát.

Béri Gyuláné.

(Vége köv.)

Karácsonyi imák.

— *1.* —

Atyám! segedelmed szálljon gyermekidre,
Igéd oktasson a keresztyéni hitre.
Illő áldozatul imádságunk' vedd el,
És töltsd bé szivünket áldott Szentlelkeddel.
Kegyelmednek adjad elegendő részét,
Vígan ünnepeljük Krisztus születését.
Amen!

2.

Ismét hál'adásnak szózata zendül meg,
Kegyelmes jó Isten, a mi ajkainkon,
Hogy egyszülöttedet közibénk elküldted,
Ezerszer könnyítni aggodalmainkon.

Eltörölt ő mindent, a mi szivet terhel,
S elmére a kétség homályát borítja,
Bár az árulással s Gecsemáné kerttel
Az igaz lelkeket méltán szomorítja.

Eltörölt ő mindent, s mégis új kezdetnek
Adott szabad folyást örök szent vallása:
Hogy a kik itt minden romlottat elvetnek,
A mennyben lesz éltük romolhatlan mása . . .

Szegény nem csüggedhet: gazdaggá ő tészi,
Nyomorultnak kezét kegyesen ő nyujtja.
A halál fullánkját mindenkor ő vészi,
Ha a megfáradott végső útját futja.

S az Atya szent jobbján találkoznak azok,
Kik jártanak vala siralomvölgyében,
De kiknek tetteik valának igazak,
S teljesek valának az Úr félelmében.

E hit vezéreljen tovább is pályánkon,
S a te segítséged legyen, Isten, velünk,
Addig is, míg hála s dicséret kél szánkon,
Akkor is, ha múlók többé már nem élünk.

Mostan pedig áldd meg ez ünneplő népet;
Kicsinyét és nagyját, a közt és az elsőt.
Legyen és maradjon rajta a te képed,
Meg ne rontsák őt a külső bajok s belsők.

Legyen házaikban jó akarat s béke,
Okosság kigyója, szelídség galambja;
Türelem s megnyugvás, nem jajnak veszéke,
Ha arat a halál, s hull a sírnak hantja.

Áldd meg, népek Atyja, magyarok hazáját,
S a nemzettel együtt jó királyi atyját.
Irányozd egymásra lelkét, szivét, száját;
Értse meg mindegyik igazság szózatját.

Végül pedig hozz ránk újabb esztendőket,
Karácsony nagy napját vigan ünnepeljük;
Es kik megbűnhődtük már a mult időket,
Őseink szent hitét mindjobban neveljük.
Amen!

3.

Atyánk! a Jézust tőlünk el ne engedd!
Vigyük magunkkal békés otthonunkba.
Szent vére mossa minden bűneinket,
S tisztünk legyen az imádság s a munka.
És míg ajkunkon zenghet a dicsének,
Az szálljon a magasság Istenének.
Ámen.

Tóth István.

Karácsonyi levél.

Hirdetek néktek nagy örömöt, mely az egész népnek öröme lészen.
Luk. 2, 10.

Kedves kis hugom!

Mit érezhet a sebzett virág, mikor lágy tavaszi fuvalom lengeti lankadó leveleit, lágy permetegben fürödnek szomjúhozó gyökerei s meleg napsugár csókolgatja fesleni kezdő bimbóit? Vajjon elkomorul annál a gondolatnál, miszerint rá nézve későn csendül már meg az életre hivó szózat, mert fogyatkozó életerői e hangra már föl nem ébrednek? vagy feléled parányi ereiben a remény, a gyógyulás reménye s mosolyogva tekint a kékellő égre? vagy körültekint a napsugár világánál körülötte ifjuló testvérein s azok örömében részt véve, elfeledi saját bánatát; örül, mert öröm veszi körül?

Mit érezhet a rabságba esett gólyamadár, midőn sárgulni kezdenek a fák lombjai, a természet nyári pompája pusztulásnak indul s hosszú vándorútra kelnek a szabad gólyák, vigan bucsúzva a hervadó határtól a viszontlátás édes reményével? Tán elbúvik börtönének legsürűbb rejtekébe, hogy ne is lássa a szabad levegő vidám utasait, vagy a szabadulás reményét gerjeszti e látvány szivében? vagy örömmel tekint fel örvendező rokonaira s ez érzet vigasztaló hangulatában elfeledi rabsága keservét?

Mit érezhettetek ti, kedves hugocskám, midőn a keresztyén világ legszentebb, legboldogítóbb örömünnepe közeledik; mikor minden ember szive kifogyhatatlan a szeretet érzeteinek kinyilatkoztatásában, s a szerető mennyei Atya dicsőítésében, ki úgy szeretett minket, gyermekeit, hogy egyszülött fiát adná érettünk; mikor örömre hivogat benneteket minden jó barát, minden ismerős, az egyház harangjainak szózata; holott a te családod egén a bú és aggodalom és kínos szenvedés komor, sötét felhője borong eltávolíthatlanul. Édes anyátok súlyos betegen, reményt vesztve fekszik a kórágyon. Remegő szívvel néztek elébe minden percznek, mikor csattan ki a gomolygó felhőből a villámcsapás, mely a szeretett léleknek utat fog nyitni a végtelenségbe! Lehet-e örülni ilyen aggodalmak közt, kérded, édes hugom, csüggedten.

De kinek jutott a föld kerekségén olyan sors, hogy zavartalan örömök közt élhetné napjait, kinek volt valaha életében csak egy pillanata, mikor tökéletesen felhőtlen eget látott volna feje fölött, a hol a búnak, szenvedésnek vagy aggodalomnak legalább egy kis felhője meg nem jelent volna? Ha addig akarnánk halasztani szivünk örömének ünnepét, mikor eltávozik házunk tájáról minden kellemetlenség, a mi azt megzavarhatná, bizony, édes hugom, akkor a földi élet napjaiban a síron innen örömünnepet nem szentelhetnénk soha.

Sőt abban van annak a mi rövid életünknek különös varázsa, hogy az a bú és öröm napjainak szakadatlan váltakozása, s úgy alkotta a bölcs Gondviselés a szervezetünket, hogy az csak e változatosság hullámain ringatózva érzi jól magát.

Aztán nem olyan örömök a szent karácsony ünnepének örömei, mint mikor a test kivánságainak engedjük át magunkat, s lelkünk a köznapi élet gondjait félretéve, multat, jövőt feledve, víg mulatozás között, a jelen pillanat röpke játékaiban gyönyörködik. Nem a testnek örömei ezek, hanem a léleknek, s nem is egy ember, nem egy család, nem egy társaság: az egész keresztyénség ünnepli emlékét az emberiség története ama magasztos pillanatának, mikor a végetlen világhatalom e föld gyarló lakója előtt szerető Atyának jelentette ki magát s családi viszonyba lépett az emberrel. A legszentebb áhítat ünnepe ez, melytől távol legyenek minden alacsony indulatai az emberi szívnek; nincs itt helye fényüzésnek, hiúságnak, hizelgésnek; aranytiszta s minden önzéstől ment szeretet nyilvánuljon annak minden mozzanatában.

Az ilyen örömünnep nem sérti, ne sértse a szenvedőnek szivét se, hanem feledtesse el saját szenvedését az egész emberiség ajakáról fölzendülő dicsének. A karácsonyfa lobogó lángjai, az örömmosoly a gyermekek arczán, a legszentebb érzelmek kifejezése a szülők szemeiben, az áhitatos ének szárnyalása, a buzgó ima s az a szent hangulat, mely mindezeken elömlik: azt és egyedül azt a gondolatot juttassa mindnyájatoknak, szeretett édes anyátoknak is eszébe, miszerint e boldog óra, melyben millió és millió család éldel mennyei örömöt, a Jézus Krisztus törvényének, a csodatevő szeretetnek munkája.

E gondolat vezérfénye mellett, sziveteknek e szent hangulatában, mely bizonyára az Istenhez emeli szenvedőtök lelkét is, megnyugvás malasztját hinti az ő fájdalmaira is, nem vádolhat benneteket a benső biró a miatt, hogy mikor legmélyebb bánatnak kellene lakozni szivetekben, örömünnep szinhelyévé teszitek házatokat. Nem vádolhat a világ sem, hogy részt vesztek az ő közös örömében, bár gyászos felhő kezd felvonulni egeteken. A világi élet szenvedései s a vallásos élet örömei igen jól megtérnek egymás mellett, sőt annak örömteljes érzete, miszerint szeretett gyermekei vagyunk a mennyei Atyának, emeli fel a lelket a szenvedések súlya alól; ez enyhíti a fájdalmat; ez vigasztal, ha csüggedünk; ez nyugtat meg, ha türelmet vesztve zúgolódunk; ez éleszti és tartja fenn bennünk a reményt, a bizodalmat, mely nem hagyja el azt, ki őt el nem hagyja, akkor sem, mikor gyarló emberi számításunk szerint a szabadulás immár nem lehetséges; és ez tanít meg, hogy bármit hozzon a jövő, az Örök Jóság akaratában gyermeki engedelmességgel belenyugodjunk.

És e vallásos hangulatnak, az Istenhez szálló örömnek kikutathatatlan csodaereje vagyon. Oh, kedves hugom, nincs a Mindenható előtt semmi lehetetlen. A mi szemünk láthatára parányi, az emberi tudomány hatalma végtelen csekély, nem alkalmas arra, hogy bizodalmatokat reá építsétek. A hol a mi szemeink a reménynek egy zöld fűszálát sem látják, az Isten akarata dús tenyészetet parancsol elő a pusztaságból.

Ez az áhítatteljes öröm felvillanyozhatja az életerőt abban a reménytelen sivárságban is, mely most oly vigasztalanul terül el szemeitek előtt.

Nyissátok meg hajléktokat a keresztyénség szent örömünnepének; fogadjátok be az örömhírt zengő angyalokat; örüljetek, mikor örül a föld és menny, és bízzatok és reméljetek, hogy ez az öröm az egész népnek, szeretett édes anyátoknak is öröme lészen.

Sass János.

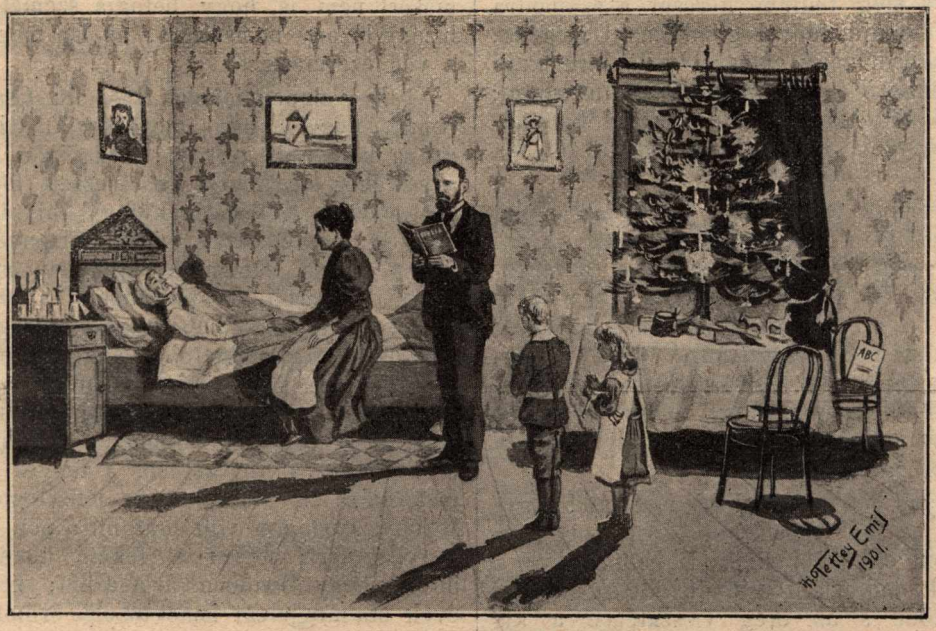

Ez az öröm szeretett édes anyátoknak is öröme lészen.

Az ezermester.

Egy vidéki városkában élt egykor egy szorglamas öreg, a kit mindenütt csak úgy hívtak: az ezermester. Nem volt az a munka, a melyhez ne értett volna s ha valamit rábíztak, becsülettel végezte. Az emberek nagyon gyakran keresték föl és szíves-örömest fizették meg a fáradságát. Kicsinyek-nagyok egyaránt járogattak hozzá s nem egyszer történt, hogy míg az ezermester kint az udvaron valami szekérnek a lőcsét rovogatta össze, addig bennt a szobájában egy-egy kis leányka várakozott reá, hogy a bábujának új lábat faragtasson, avagy egy jámbor, istenfélő nénike üldögélt a kis műhelyben, várva míg az ezermester bejő, hogy elernyedt imakönyvének lapjait megragaszsza.

A szobácskája tele volt mindenféle szerszámmal; volt ott azonkívül sok-sok üveg, festék, színes, aranyos papiros; a jó Isten a megmondhatója, mi minden volt ott együtt nagy összevisszaságban, ama kis műhelyben, hol az ezermester naphosszat munkálkodott.

Nagyon szorgalmas volt az öreg. Hajnali harangszókor már talpon volt s mikor a fölkelő nap bekandikált a műhely kis ablakán, mosolyogva lát-

hatta az öreget, a mint örömtelten szemlélgeti apró játékszereit: a fából faragott kis vízhordó csacsit, mely a tegnapi nap eredménye, vagy azt a kis bivalyos taligát, melynek a kerekeit épen most próbálgatja, vajjon jól forognak-e?

Az öreg mindig vidám volt; dalolva dolgozott. A munka volt az ő élete és imádsága; a munka, mely meghozza a lélek derűjét. Napi fáradalmait megédesítette az a tudat, hogy van, a kiért fáradozik. Egyetlen reménye, öröme volt göndör hajú, tizenkétéves fiacskája, ki ott növekedett mellette, mint viharedzett tölgy védelme alatt az üde virág.

E gyermek volt egész világa, ezt szerette az atyai szívnek minden aggódó gondoskodásával, minden melegével. Gyakran mondogatta magában az öreg: Te boldogabb léssz, mint én voltam. Nem kell majd annyit küzdened, mint apádnak. Hála legyen a jó Istennek, a miért erőt adott, hogy fölnevelhettelek s meg tudtam keresni a számodra annyit, a miből majd idővel gondtalanul megélsz. Tudós lesz belőled, nagy ember leszel, kire majd irigyen tekintenek. Fényes pályát fogsz megfutni; nem kell törődnöd kis emberek köznapi bajlódásaival. Csakhogy én akkor már nem leszek, én édes kis fiam!

Az öreg ilyenkor úgy érezte, hogy lassanként elhomályosul előtte a világ. Összefolynak szemei előtt a képek; a kis vízhordó csacsikra, a tarkabarka tyúkokra, kis uszkáló kacsákra meg a többi játékszerekre ott a polczon, majd meg az egész kis műhelynek minden szerszámára olyan bizonytalan homályosság borul; szétmorzsolt a tenyerével egy-egy tolakodó könyet, mely pilláira lopózott. Azután sóhajtva tette hozzá: Bármennyire fáj is a válás, meg kell annak lennie.

És a szárnyas idő mily hirtelen elszáll! Egyszer csak üt az óra bucsúzóra. Most még nem szabad nagyon elérzékenyülni. Hanem mikor a Petikét elvitték, mikor a kocsit elnyelte az út pora, a távolság köde s az öreg visszatérve a kis műhelybe, azt olyan igen nagyon üresnek találta, akkor leborult a gyalupad sarkára és sírt.

A szív minden fájó sebére a legjobb balzsam az idő. Ez megenyhíti a bánatot, elzsongítja a heves fájdalmat. Megmarad a remény, hogy még viszontlátjuk szeretteinket. Hiszen a kit szivünkbe zártunk, az szüntelen a közelünkben van. Minden gondolatunk az övé, minden sóhajunk feléje száll; nappal reá gondolunk, éjjel álmodunk róla. Még beszélgethetünk is egymással, levélben. Igen, levélben; és mily nagy ereje van az irott szónak!

Igy vigasztalta magát az öreg. Hanem a munka nehezebben ment már, mint azelőtt. Már nem dúdolgatott hozzá az öreg. Nagyon bánthatta a lelkét valami.

Fiától mind ritkábban jöttek a levelek, utóbb elmaradtak egészen. Az öreg félt önmaga előtt bevallani, hogy fia elfordult tőle, elfeledte. A hogy multak az évek, az öreg egyre bánatosabb lett. Alig-alig mozdult ki a kis műhelyéből, honnan már nem hangzott ki a munka vidám zaja. Az ének is elhallgatott örökre; e helyett, ki tudná megmondani, hány fájó sóhaj szállt ki e kis szobából, hol az öreg éjjelenként, titokban siratta elvesztett fiát.

A szomszédok kezdték suttogni, hogy gőgös az öreg. Nem kell neki a munka, pénze van; szóba sem áll már a szegény emberrel. Mindenét a fiára költi, a ki nagy úr lett, a mióta elkerült innen. Persze-persze, egy kicsit röstelli ott fönt a nagy urak között, hogy az apja egy szurtos kis vaczokban ragasztgatja, pepecseli a sok rongyos holmit.

Az öregnek fülébe jutott egyszer ez a dolog. Óh, hogy tombolt örömében az az öreg szív! Az ő fia nagy emberré lett! Tehát mégis, a fáradtság megtermette gyümölcsét! Nem az, nem lehet, hogy megfeledkezett róla. El fog jönni, el kell jönnie az időnek, mikor viszontlátják egymást. Hisz a Petike mindig jó fiú volt; lehetetlen, hogy hálátlan legyen a Petike. Majd eljön hozzá, ha máskor nem is, ha másért nem is, hogy befogja szemét, ha egyszer, bizony-bizony nemsokára, az Úr magához szólítja a vén ezermestert!

Egy napon levelet írt a fiú. Csak annyi volt benne, hogy holnap megérkezik. Óh, de milyen drága kis papir volt ez! Hazajön a Petike! Újra a szivéhez szoríthatja az elveszett fiút! Ő bizony ezután is csak Petikének fogja hívni. Igaz, hogy odafönt a nagy urak között bizonyára elszokott már e névtől. De neki legjobban esik így mondania. Előkerült az almáriomból a fekete ünneplő, a melyben a templomba szokott járogatni; az öreg gondosan megkefélgette. A Petike szeme bizonyára megszokta a tisztaságot. A műhelyt is szépen kitakarította, ne legyen semmi gáncsolni való. Istenem, hogy fogja érezni magát a Petike itt, ebben a szegényes környezetben, a fényes nagyúri termek után! A polczokat is letisztogatta az öreg. Bizony, vastagon volt már ott a por. A régi kedve is visszatért; mikor a fekete ünneplőt magára öltötte, hogy illendően várja a fiát: szemében annyi évek óta megjelent ismét az első örömteljes mosoly.

Megjött a fiú. Az öregnek nem volt jártányi ereje, hogy elébe menjen. Leroskadt a karosszékbe s úgy várta, míg a Petike átlépi a küszöböt. Az ajtó kinyilt. Ott állt a fiú, megférfiasodva, de halaványan, lehorgasztott fővel. Majd egy hirtelen mozdulattal leborult atyja elé; lábát átkarolva zokogott és csak ennyit tudott szólni:

— Nem vagyok méltó hozzád!

Hosszú idő telt el, míg a zokogástól megszólalhatott:

— Ne taszíts el magadtól! Hálátlan voltam, bocsáss meg, atyám! Elhagytalak téged, elhagytam a rendes életet: borzasztóan bűnhődtem érte! Kerültem a munkát; úgy tekints reám, szerencsétlen fiadra, mint ,a ki egy üres, dologtalan élet nyomasztó tudatával a lelkében, íme, itt könyörög a lábad előtt, hogy végy vissza magad mellé! Szentül fogadom, hogy életem egyedüli czélja lesz, hogy becsületes munkával érdemessé tegyem magam a te végtelen jóságodra.

Az öreg elmerengve, némán hallgatta e szókat. Majd megfogva fia kezét, fölkelt ültéből. Úgy áll-

tak szemközt egymással. Az a fiatal ember megtörve, roskatagon, bűnbánóan, az öreg pedig emelt fővel, büszkén. Szemében ifjúi tűz lobbant föl, mikor megrázva fia kezét, csak annyit mondott:

— Fiam, dolgozni fogunk!

* * *

Pár évvel ezután ismét oda vetődtem ama városkába, hol az ezermester lakott. A régi szegényes kis vityilló helyén csinos házacska állt. Előtte virágos kert, melynek bokrai közt kényelmes, szép kerti székek álltak. Az egyikben galambősz aggastyán üldögélt az óriási verőfényben. Rögtön megismertem; az ezermester volt. Ritkán láttam ilyen szép agg embert. Mellette egy pufók-képű kis fiúcska, az unokája, játszogatott a kavicsokkal. Nyájasan üdvözöltem az öreget, s mikor beszédbe ereszkedtünk, láthattam, hogy mennyire megőrizte testi-lelki épségét.

A fiáról kérdezősködtem.

— Óh, uram — mondá az aggastyán — az Isten is meg fogja áldani az ilyen jó gyermeket. Itt éldegélünk szép csendesen, és hálát adok a jó Istennek, hogy vénségemre ily szerető család vesz körül. Fiamat nem vakította el a hírnév, a dicsőség, megmaradt egyszerű, szorgalmas embernek. Nekünk él, meg a napi munkájának, eme szűk kis körben, hol az emberek egymást szeretve boldogan töltik napjaikat.

Én, az élet fáradt vándora, nemsokára pihenni térek. Sok tapasztalatot gyűjtöttem hosszú életem alatt. De mindig mondtam, hogy Isten nem hagyja el azt, a ki hű marad hozzá. Beláttam, hogy *az igazi boldogság a megelégedés, s a mi azt megszerzi: a munka.*

Győry Elemér.

Aranykönyv.

Néhai özv. Kéler Sándorné, szül. Bielek Terézia úrnő, Kéler Napoleon, a buzgó bpesti ev. presbiter áldott lelkű édes anyja végrendeletileg 10,000 (tizezer) koronát hagyományozott a budapesti Deáktéri ág. hitv. ev. magyar egyházgyülekezetnek. A nemes tett örök időkön át buzdítsa követésre az utódokat. Még nem halt ki az ősi evangéliumi hitbuzgóság.

Az erzsébetfalvi ev. templom és papilak építésére újabban adakoztak: Ochtina fogy. sz. 2 korona, Ochtina község 2 K., ochtinai ev. egyház 1 kor., Pongrácz Antal lelkész 1 K., Posszert János 2 K., Zsakó János ev. lelk. gyűjtése 4 K. 38 f., Deák Lajos kir. tflő 5 K., ifj. Udvardy András egyházfi gyűjtése 5 K. 80 fillér, Wrchovszky Károly 2 K., Kalerda János 2 K., Fruttiger Amália 2 korona, Pfitzner Jánosné 2 K., Klein Frigyes ev. lelkész gyűjtése 8 K. 86 fillér (ebből a lelkész úr maga kegyes volt 2 koronát adni), Pulay Gábor ev. lelk. gyűjtése 3 K. 10 fillér. Összesen 43 K. 14 f. Főösszeg: *1032 K. 21 fillér.* Isten áldása a kegyes adakozókon! *Szerk.*

Különféle.

Lapunk jelen száma — az ünnepekre való tekintettel — a rendes időnél néhány nappal korábban jelenik meg.

Boldog ünnepeket kivánunk t. dolgozótársainknak, jóakaróinknak, barátainknak s a lap minden olvasójának. Tiszta, zavartalan karácsonyi örömök, békesség és szeretet töltse be szivüket. Egyúttal boldog új évet kivánunk. Legyen a jövő esztendő szebb, boldogabb, mint az idei.

Az emberszeretet hőse. Oroszországban történt a következő eset. Egy tüzérkatonának veszedelmes bőrbaja volt; a bőr és a bőr alatt levő testrész elhalt. Az orvosok két ízben azzal segítettek a bajon, hogy a beteg lábából jókora bőrt kivágtak, és azt a beteg testrészre alkalmazták. Csakhogy a kivágott bőrdarabok nem voltak elégségesek s a műtétet nem lehetett újra megismételni, mert a beteg már nagyon gyönge volt. Ekkor jelentkezett egy *Olenovics* nevű katona s ajánlkozott, hogy bőrének egy darabját feláldozza beteg társáért. Az orvos Olenovics melléről kivágta a szükséges bőrdarabot s a nagybeteg fölgyógyult. Olenovics sebe szintén gyorsan behegedt. Mikor a czár értesült Olenovics önfeláldozó, bajtársi szeretetéről, gazdagon megjutalmazta és ezüst érmet küldött neki emlékül.

A búrok szabadságharcza még mindig tart. Az angol közvélemény már békét akar, de a makacs kormány mindaddig kivánja folytatni a harczot, míg a búrok feltétlenül meg nem adják magukat. Erre pedig épen nincs kilátás. A búrok bíznak Istenben s ügyük igazságában. Száz sebtől vérzenek, de kitartanak. Csodálatos faj! Az evangélium ereje csodákat művel köztük. Angliában pedig mind több hang emelkedik az angol kormány ellen. Így a minap Campbell képviselő ekként nyilatkozott:

— Minden háború rettenetes dolog, de ebben a háborúban oly eszközökkel és oly módon harczolnak, a hogy egy keresztyén nemzetnek egy másik keresztyén nemzet ellen nem volna szabad harczolnia!

Londonban pedig több mint ötezer lelkész aláírásával ellátott kérvényt intéztek a kormányhoz az áldatlan harcz megszüntetése végett.

Jézus születése napján, a mikor a szeretet szállt le hozzánk, talán a békesség szelleme is gyarapodik majd. Adná az ég, mert semmi sem illik hozzánk jobban az atyafiságos szeretetnél!

Az osztrák evangélikus egyház a minap tartott gyűlésén erélyesen fellépett jogainak megvédésére. Számos sérelmének orvoslását nemcsak kérte, de úgyszólván követelte a kormánytól. A vallásegyenlőséget náluk is törvény biztosítja, a r. kath. papság és a világi hatóságok mégis folyton zaklatják protestáns gyülekezeteiket. Saját érdekeiken kívül a nép általános érdekéről, javáról sem feledkeztek meg. Ugyanis avval a kérelemmel is járultak a kormányhoz, hogy a korcsmákat és pálinkaméréseket vasárnapon zárassa be.

Nagyon helyesen. A korcsmai verekedések — melyek nálunk is olyan gyakoriak — épen nem emelik a vasárnap ünnepi méltóságát, a szesz tulságos élvezete pedig idő előtt tönkre teszi az idegeket és aláássa az ember egészségét. Ne részegeskedjetek, ne tobzódjatok, hanem éljetek mértékletesen, a mint a nagy apostol is figyelmezteti híveit.

A tótkereszturi evang. nőegyesület igaz keresztyéni szellemben működik. Szegény iskolás gyermekeket felruház, ügyefogyott szegényeknek télire tüzelőfát adományoz, szegény betegeket nyilván tart és ezek látogatására kiküldi egyes tagjait, a kik erősitő táplálékkal és itallal látják el a szenvedőket. A jótett önmagát dicséri.

A budapesti kerepesi-úti ág. hitv. evang. egyházközség jótékony női egyesülete f. hó 15-én karácsonyfa-ünnepélyt rendezett az egyházközség dísztermében az iskolás gyermekeknek. Harmincz növendéket öltöztetett fel teljesen, 16 fiút és 14 leányt, ellátván őket meleg ruhával, czipővel, a lánykákat meleg kendőkkel is. Az egyházgyűlés terme annyira megtelt közönséggel, hogy sokan kin rekedtek a folyosón. A gyermekek Izák tanító vezetésével szépen énekeltek, szavaltak és imádkoztak, mire Bachát D. lelkész főesperes tartott meleghangú beszédet a gyermekeknek, hangsúlyozva a keresztyén világ nagy örömét, a melyet érez a felett, hogy a Megváltó érette szegénynyé lett, hogy az ő szegénységével meggazdagodnék (Korinth. II. lev. 8. fej. 9. v.). Az épületes sikerült estélyen mindenki örvendezett s mindenki meg volt hatva. A nőegylet elnöke: Misura Mihályné; alelnöke: Izák Lajosné; pénztárosa: Szvety Lipótné; ellenőre: Teszák Emil; jegyzője — az egylet tulajdonképeni lelke — Izák Lajos.

Az egylet tagjai évente serényen gyűjtenek, a hölgyek varrnak és az ünnepély alkalmával vetekednek a szegénysorsú iskolás gyermekek megvendégelésével. Az egyházközség Seybert házaspár után 5000 koronát örökölt az iskolás szegény gyermekek segélyezésére. Ezen alapítvány kamatai ez idén első ízben fordíttattak a gyermekek felruházására. Seybert János és Marko Zsuzsánna gyermektelen házasságban éltek s haláluk órájában gondoskodtak az idegen szegény gyermekekről. Legyen áldott emlékük.

Félszázad az Úr szőlejében. Moravcsik Mihály, aszódi ev. lelkész, volt nógrádmegyei esperes f. hó 24-én töltötte be áldásos életének 77-ik s munkás papságának 50-ik évét. A közel multban (1900. I. 31.) lapunk is méltatta a kiváló pap egyházi és hazafias működését. Fia: dr. Moravcsik Gyula, jónevű budapesti ügyvéd és iró — lapunknak is kedves dolgozótársa — ez alkalommal hangulatos költeményben emlékezik meg jó édes atyjáról. A költeménynek — mivel lapzárta után érkezett — már nem szoríthattunk helyet, de e helyütt emlékezünk meg a ritka esetről, mely apára és fiúra egyaránt kedves. Az Úr áldja és tartsa meg őket és tegye tartóssá boldogságukat.

A budapesti Deák-téri ág. hitv. ev. magyar egyház presbiteriuma f. hó 17-én élénken látogatott ülést tartott Zólyomi *Wágner Géza* egyházfelügyelő és *Horváth Sándor* ev. lelkész ikerelnöklete mellett. Az elnök több rendbeli jelentéseiből kiemelkedik néhai Kéler Sándorné, szül. Bielek Terézia úrnő tízezer koronányi hagyatéka, melyet a megboldogult, nemeslelkű úrnő az evang. egyházközség templomi énekének emelésére hagyományozott. A presbiterium meghatva hallgatta meg a felolvasásra került alapító-okmányt, melyet kegyelettel tudomásul vettek s melynek rendelkezéseit végrehajtják. Az erzsébetfalvi fiókegyház bemutatott szabályrendeletét némi módosításokkal a közgyűlés elé terjesztik majd jóváhagyás végett. Az egyház új orgonájának költségéről gyűjtés útján gondoskodtak. Az elnök jelentése, hogy közel kilenczezer korona gyűlt egybe e czélra, örvendetes tudomásul szolgált. Több apróbb ügy tárgyalása után az ülés véget ért.

Drágább lesz a posta. A kereskedelmi miniszter a következő rendeletet adta ki: A minisztertanács határozata alapján 1902. január 11-től kezdve a levelező-lapok árát a belföldi forgalomban 4 fillér helyett 5 fillérben, a postautalvány-ürlapokét pedig a bel- és külföldi forgalomban egyaránt 1 fillér helyett 2 fillérben állapitom meg. Az új levelező-lapok és utalvány-ürlapok árusítása 1902. január 11-ével veszi kezdetét. Ezen időponttól kezdve a régi 1 filléres utalvány-ürlapok egyáltalában nem, a 4 filléres levelező-lapok pedig csak a szükség esetén, még pedig a díjkülönbözetnek megfelelő 1 filléres frankójegy felragasztásával pótolva árusittatnak. A közönség kezei közt lévő 1 filléres postautalvány-ürlapokat pénzküldésre és a régi 4 filléres levelező-lapokat szállításra a posta 1902. április 30-ig elfogadja, ha a feladó úgy ezekre, mint amazokra a díjkülönbözet pótlásául 1—1 filléres levéljegyet ragaszt fel. Az április végéig el nem használt régi levelező-lapokat és utalvány-ürlapokat a posta egyáltalán nem váltja be. A magánipar által előállított levelező-lapok 1902. január 11-től kezdve a belföldi forgalomban szintén 5 filléres dijtétel alá esnek. Budapest, 1901. deczember 17. A miniszter megbízásából Szalay p.-t.-elnökigazgató.

Földrengések. F. hó 18-án *Zágrábban*, 20-án pedig a torontálmegyei *Varjas* községben mozdult meg a föld. Az utóbbi helyen csak néhány pillanatig tartott a földrengés és kárt nem okozott, annál nagyobb ijedelmet és kárt idézett elő a zágrábi földrengés. Mikor a föld d. u. 3 óra után megmozdult, a nők és gyermekek sikoltoztak, többen elájultak. A nemzeti múzeum állattani osztálya elpusztult, mert a borszeszes üvegek mind összetörtek. A múzeumi tisztviselők is megrémültek, mert úgy érezték, mintha a föld alattuk sülyedne.

A hol az asszonyok unatkoznak. Hihetetlen, pedig úgy van, hogy az Egyesült-Államokban, a hol pedig minden embernek dolgoznia kell, akad olyan város is, melyben unatkozó asszonyok élnek. Míg férjük az üzlet után néz, ők otthon ráérnek mindenféle beszélgetéssel tölteni az időt. Újításokon törik a fejüket, holott lenne a ház körül elég eligazítani valójuk. Így a mult évben elhatározták,

hogy a nők a templomban kalapot ne hordjanak. De az a tervük nem sikerült és csak gúny lett az osztályrészük. Most újabb tervet eszeltek ki s ez már inkább tetszik. Egy nagy, közös konyhát építtetnek ugyanis, melynek az a czélja, hogy időt és pénzt is takarítsanak meg vele s ötven háztartást lásson el a szükséges élelmezéssel. Négy szakácsné, egy kocsis s egy ló fogja elvégezni azt a munkát, melylyel eddig ötven szakácsnőnek kellett megbirkóznia.

Imaház fölavatása. Folyó hó 8-án lélekemelő ünnepély folyt le a zombori ág. hitv. ev. gyülekezetben. Ekkor szentelték föl t. i. az újonnan épített imaházat. A daloskör éneke: „Erős várunk“ nyitotta meg az ünnepélyt, mely után *Kórossy Emil* lelkész az oltár előtt felolvasta a szent igéket, *Belohorszky Gábor* főesperes, a püspök helyettese, szép beszédben kiemelte a zombori hívek áldozatkészségét s átadta az imaházat rendeltetésének, *Roth Aladár* lelkész pedig tartalmas ünnepi beszédben méltatta a nap jelentőségét. A hívek végül az Úr asztalához járultak.

Karácsonyi estélyek. Milyen boldog az a gyermek, a ki a szeretet ünnepét, a kedves karácsonyi estét a szülői hajlékban, anyja, apja oldalánál, testvérei körében töltheti! De bány szegény, elhagyatott gyermek ázik-fázik a szent estén s örül, ha fejét valahová lehajthatja. A nemesszivű emberbarátok igyekeznek a nyomort enyhíteni s a hol lehet, a könyeket felszárítani. Az ország számos helységében s különösen a fővárosban úgynevezett karácsonyi estélyeket rendeznek a jószivű emberek. Így — a mint értesülünk — nemcsak az árvaházakban, de kórházakban, óvókban, iskolákban is rendeznek ilyen estélyeket szegény árva és elhagyatott gyermekek részére. A kis Jézuska nem feledkezik meg az elhagyatottakról sem. Legyen nekik is részük a karácsonyi boldogságban!

† **Székács Béla.** Lapunk zártakor veszszük a szomorú hírt, hogy Székács Béla, kuriai bíró, néhai Székács József superintendens fia, 58 éves korában, hosszas szenvedés után elhunyt. A megboldogult budapesti ev. egyházunknak is hű és munkás tagja volt s annak kormányzásában is tevékeny részt vett, mint a magyar egyház presbitere. Áldás emlékére!

A szerkesztő üzenetei.

K. A. Szlatina. Olyan könyvet nem ismerünk. **S. S. Mramosák.** Ügyében eljártunk. **P. Gy. Nagyvárad.** Mihelyt terünk engedi, megkezdjük közlését. **G. M.** Küldeménye későn érkezett s így nem használhattuk. **N. L. Szentantalfalva.** Köszönet. **S. J. Budapest.** A lap zártáig nem érkezett meg. **H. L. Budapest.** A lap szerkesztésénél elengedhetlen kellék a pontosság. A munkatársak sorában a pontosat illeti az elsőség. **T. L. Budapest.** Verses elbeszélését jövő számunkban kezdjük közölni. **Dr. M. Gy. Bp.** Nagyon sajnálom, hogy a levél későn érkezett. Így a szép költemény csak a januári számban jöhet. Isten éltesse a derék apát kiváló fiával együtt. Szivből gratulálunk!

A KIADÓHIVATAL arra kéri Társaságunk t. tagjait és lapunk t. előfizetőit, hogy nevüket és lakóhelyüket olvashatóan és pontosan írják meg, különben nem vállalhat felelősséget a lap pontos szétküldése iránt.

Az erzsébetfalvi fiókegyház országos gyűjtést indított meg templom és papilak építése czéljából. Lapunk t. olvasói közül bárkinek szivesen küldünk gyűjtőívet, a ki ez iránt hozzánk fordul. Istennek tetsző dolgot mível, a ki Isten házának felépítéséhez hozzájárul.

☛ A KIADÓHIVATAL kéri a lap t. előfizetőit, hogy az előfizetést megújítani szíveskedjenek, — egyúttal kéri lapunk barátait, hogy kiki legalább egy új előfizetőt szerezzen.

Kalauz a biblia olvasásához.

„Tudakozzátok az Írásokat, mert néktek úgy tetszik, hogy azokban örök életetek vagyon!“ (János ev. 5, 39.)

Január.	Reggel.	Este.
1.	Gal. 3. 23 29.	Luk. 2, 21.
2.	Róm. 8, 24—28.	Luk. 12, 4—9.
3.	Zzolt. 121, 1—8.	Ján. ev. 4, 34—38.
4.	Zsid. 10, 35-36.	Ezs. 45, 5—7.
5.	I. Pét. 4, 12—19.	Máté 2, 13—23.
6.	Ezs. 60, 1—6.	Máté 2, 1—12.
7.	Luk. 2, 25-32.	Ezs. 42, 5—8.
8.	Ján. 12, 20-23.	Róm 10, 13—18.
9.	Ján. 1, 15—18.	Róm. 14, 7—9.
10.	Máté 3, 13—17.	I. Pét. 3, 20—22.
11.	Zsolt. 122, 1—9.	Zsolt. 125, 1—5.
12.	Róm. 12, 1-6.	Luk. 2, 41—52.
13.	I. Móz. 28, 10-17.	Zsolt 139, 1—12.
14.	Zsolt. 65, 1—14.	Zsolt. 92, 1—16.

„Boldogok, a kik hallgatják Istennek beszédét és megtartják.“ Lukács 11, 28.

A budapesti gabonapiacz jegyzései

deczember 23-án.

Gabonafaj	Egy hektoliter súlya kilókban	Ára 100 kgrnak	
		legkis. ár	legn. ár
Bánsági búza	74—81	16.—	17.—
Tiszavidéki búza	74—81	16.50	17.70
Pestvidéki „	74—81	16.40	17.50
Fehérmegyei „	74—81	16.50	17.70
Bácskai „	74—81	16.40	17.20
Rozs, I. rendü	70—72	14.20	14.50
„ II. „	—	13.80	14.30
Árpa, takarmány	60—62	12.20	12.40
„ égetni való	62—64	11.50	12.—
„ serfőzésre	64—66	—.—	—.—
Zab, ó	39—41	14.70	15.20
„ új	39—41	14.70	14.80
Tengeri, bánsági, ó	—	10.80	11.—
„ másnemü, új	—	12.50	12.70
Repcze, káposzta	—	—.—	—.—
„ bánsági	—	—.—	—.—
Köles, ó	—	—.—	—.—

Felhívás előfizetésre.

Kegyelem és békesség Istentől, a mi Atyánktól és az Úr Jézus Krisztustól!

Változik az idő s az idővel együtt az emberek. Hajdan faluról-falura, házról-házra jártak az apostolok s hirdették az Igét, az örökkévalót. Ma az ujság, az irott szó repül faluról-falura, házról-házra s tanítja, oktatja, mulattatja az olvasót. Nincs ház, nincs ember, a ki el lehetne ujság nélkül. Ha a testnek szüksége van a táplálékra, ellehet-e nélküle a szellem, a lélek? Nem figyelmeztetett-e minket Krisztus is erre, mikor oda szólt az ördögnek: „Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem Istennek minden igéjével is“ (Máté IV. 4.).

Nem, erre kár a szót vesztegetni. Hazánk evangélikus népe meg minden időben szeretett olvasgatni, lelkét mívelni, gondozni. Hogy lapunkat szereti is a föld népe, arról az a számos kedves levél tanuskodik, a mely nap nap után érkezik szerkesztőségünkhöz. Mi lapunk olvasóinak szeretetét, ragaszkodását hasonló szeretettel és ragaszkodással viszonozzuk és arra törekszünk, hogy minél több építő erejű, hasznos és kellemes olvasmányt nyujtsunk nekik. Lapunk ára — évi 2 korona oly csekély, hogy csak tömeges pártolás és az előfizetőknek bokros gyarapodása esetén tudjuk a lapot még tartalmasabbá, még kedvesebbé tenni.

Lelkes gyűjtők a nagytiszteletű lelkész és az igen tisztelt tanító urak körében eddig is akadtak, a kik lapunk terjesztésében támogattak. Most is kérjük segítségüket s hogy munkájukat megkönnyítsük s hogy a gyülekezetek legszegényebb tagjai is olvashassák lapunkat, a következő kedvezményeket adjuk:

10	**egy csomóban küldhető példány után**					**1**	**ingyen példányt**	
20	„	„	„	„	„	**3**	„	„
50	„	„	„	„	„	**8**	„	„
100	„	„	„	„	„	**20**	„	„

A szives gyűjtők a megrendelt példányokat az ingyenpéldányokkal együtt a saját nevükre kapják s szabadon rendelkezhetnek velük.

Legyünk rajta, hogy az Evangélikus Családi Lap egyetlen evangélikus gyülekezetből se hiányozzék. Tót és németajkú testvéreink közül azok, a kik értik a magyar nyelvet, nemcsak egyházias gondolkozásukban és evangéliumi hitéletükben erősödhetnek, hanem szeretett hazánk állami nyelvét is mind jobban megismerhetik és megszerethetik. Úgyis olyan kevesen vagyunk! Közeledjünk egymáshoz! Vállat a vállhoz vetve, Istenben bízva előre! Urunk Jézus Krisztusnak kegyelme, Istennek szerelme és a Szentléleknek közössége legyen mindnyájunkkal.

Budapesten, 1901. deczember hóban.

Böngérfy János
szerkesztő.

Nyomatott Hornyánszky Viktor cs. és kir. udvari könyvnyomdájában Budapesten.